

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČERTIŽNÉ
NA OBDOBIE 2015 - 2023
(Aktualizácia s predĺžením platnosti)

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce na roky 2015 - 2023
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, okres Medzilaborce, obec Čertižné
Dátum schválenia PHSR:	
Obdobie platnosti:	2015 - 2023
Verzia	1.0

1	Úvod.....	4
2	Základné informácie o obci	8
2.1	História obce	8
2.2	Geografická poloha	9
2.3	Prírodné pomery a klíma	10
2.4	Krajinná štruktúra.....	12
3	Analytická časť	13
3.1	Analýza vnútorného prostredia	13
3.1.1	Demografia.....	13
3.1.2	Bývanie.....	15
3.1.3	Trh práce a nezamestnanosť	16
3.1.4	Občianska a technická vybavenosť	18
3.1.4.1	Občianska vybavenosť	18
3.1.4.1.1	Vzdelávanie	18
3.1.4.1.2	Šport a športové zariadenia.....	18
3.1.4.1.3	Zdravotníctvo.....	18
3.1.4.1.4	Sociálne služby	18
3.1.4.1.5	Cestovný ruch a rekreácia.....	19
3.1.4.1.6	Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky	19
3.1.4.2	Technická infraštruktúra	20
3.1.4.2.1	Cestná sieť a dopravné systémy	20
3.1.4.2.2	Vodné hospodárstvo	20
3.1.4.2.3	Energetické hospodárstvo.....	20
3.1.4.2.4	Telekomunikácie	21
3.1.4.2.5	Odpadové hospodárstvo	21
3.1.4.3	Štandardy minimálnej vybavenosti obce	22
3.2	Analýza vonkajšieho prostredia	23
3.3	Zhodnotenie súčasného stavu územia - SWOT analýza	29
3.4	IDENTIFIKÁCIA POTRIEB A MOŽNOSTÍ ROZVOJA:.....	31
4	STRATEGICKÁ ČASŤ.....	32
5	PROGRAMOVÁ ČASŤ.....	33
5.1	Ukazovatele	34
5.2	Projektové zámery.....	36

5.3	Projektové zámery so spracovanou štúdiou / projektovou dokumentáciou / vydanými povoleniami	38
6	REALIZAČNÁ ČASŤ	41
6.1	Akčný plán	41
7	FINANČNÁ ČASŤ	42
8	Záver	45
9	Použité zdroje.....	46
	Tabuľka 1. Formulár Ú1 - Harmonogram spracovania.....	4
	Tabuľka 2. Proces spracovania	5
	Tabuľka 3. Prehľad operačných programov a riadiacich orgánov	7
	Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2014).....	8
	Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch.....	12
	Tabuľka 6. Vývoj počtu obyvateľ podľa pohlavia	13
	Tabuľka 7. Pohyb obyvateľstva (2005-2014)	14
	Tabuľka 8. Byty podľa typu budov	15
	Tabuľka 9. Miera evidovanej nezamestnanosti (v %).....	16
	Tabuľka 10. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci	16
	Tabuľka 11. Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity	16
	Tabuľka 12. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo odvetvia ekonomickej činnosti rok 2011.....	17
	Tabuľka 13. Vybavenosť obce	22
	Graf 1. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2005 do 2014	13
	Graf 2. Veková štruktúra obyvateľstva (2014)	13
	Graf 3. Národnostné zloženie obyvateľov obce	14
	Graf 4. Obyvateľstvo obce podľa vierovyznania obyvateľov	14
	Graf 5. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania.....	15
	Obrázok 1. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi.....	12

1 Úvod

V súlade so zákonom NR SR č. 309/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, obec Čertižné aktualizuje strednodobý strategický dokument s názvom Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čertižné s výhľadom do roku 2023 (ďalej len PHSR). Tento dokument na základe spracovania aktuálnych a relevantných štatistických údajov, ako aj verifikovaných údajov, výstupov z analytickej časti, SWOT analýzy a identifikovaných potrieb – predpokladov rozvoja, navrhne stratégiu rozvoja obce.

Stratégia, ktorej ciele a priority budú stanovené s ohľadom na existujúci vnútorný potenciál, bude rešpektovať reálne možnosti čo najefektívnejšieho využitia a zhodnotenia definovaných endogénnych zdrojov s cieľom rozvoja miestnej ekonomiky, jedného z predpokladov dosiahnutia vyššej kvality života obyvateľov.

Obsah PHSR je definovaný nasledovne:

Analytická časť je založená na databáze informácií a ukazovateľov, obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia, ako aj príležitosti vo využívaní vnútorného potenciálu územia.

Strategická časť definuje stratégiu rozvoja obce pričom zohľadňuje jeho vnútorné špecifiká a stanovuje strategický a špecifické ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia obce.

Programová časť obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce.

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce.

PHSR bol spracovávaný v priebehu roku 2015

Tabuľka 1. Formulár Ú1 - Harmonogram spracovania

	Rok 2015				2016
Termín	X	XI	XII	I.	
Prípravná fáza					
Analytická časť					
Strategická časť					
Programová časť					
Realizačná časť					
Finančná časť					
Finalizácia, schvaľovanie, SEA					

Tabuľka 2. Proces spracovania

Zapojenie aktérov regionálneho rozvoja	<ul style="list-style-type: none"> - externou spoločnosťou - v spolupráci: <ul style="list-style-type: none"> o s externými odborníkmi o so starostom obce o so zamestnancami obce - konzultovaný: <ul style="list-style-type: none"> o s poslancami OZ - pripomienkovaný: <ul style="list-style-type: none"> o širokou verejnosťou
Zapojenie verejnosti	<ul style="list-style-type: none"> - prostredníctvom online dotazníkového prieskumu na webovej stránke obce, - vyplnením distribuovaného dotazníka v tlačenej podobe - možnosťou konzultácií na OcÚ
Zohľadnenie názorov verejnosti	<ul style="list-style-type: none"> - zapracovanie výstupov z dotazníkového prieskumu do pripravovaného dokumentu
Publicita	<ul style="list-style-type: none"> - informácie zverejňované na webovej stránke - informácie zverejňované na úradnej tabuli - informácie poskytované na zasadnutiach OZ
Financovanie spracovania	<ul style="list-style-type: none"> - z rozpočtu obce

Obec Čertižné plánuje prostredníctvom intervencií do územia v programovom období 2014 – 2020 definovaných v tomto dokumente komplementárne nadviazať na ďalšie stratégie, plány a programy, ktoré zameraním svojich intervencií môžu prispieť k dosahovaniu cieľov a rastu konkurencieschopnosti obce.

Svojím tematickým zameraním bude PHSR v nadväznosti a doplnkovosti s nasledujúcimi aktuálnymi / pripravovanými dokumentmi:

miestna úroveň:

- Stratégia CLLD

úroveň PSK:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK na obdobie 2008-2015, sprac. 2008, aktualizovaná verzia sprac. 2010
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2009, dodatok 2011
- Program rozvoja vidieka PSK, 2015
- Rozvojová stratégia PSK pre cestovný ruch, 2009
- Stratégia PSK pre podporu a rozvoj podnikania, 2009
- Analytická štúdia efektívnosti pri využívaní energií v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, rozpracované 2015
- Program energetického manažmentu PSK, rozpracované 2015

- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu PSK, Prešov, 2014
- Generel dopravnej infraštruktúry, rozpracované 2015
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb na území PSK, 2009, dodatok sprac. 2011
- Koncepcia rozvoja informačného systému PSK, 2009
- Stratégia rozvoja a údržby ciest II. a III. triedy, 2014
- Program odpadového hospodárstva Prešovského kraja na roky 2011 – 2015, sprac. 2013
- Regionálna integrovaná územná stratégia PSK, rozpracované 2015
- Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania na území PSK na obdobie 2013 – 2015

národná úroveň

- Partnerská dohoda SR 2014-2020
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR
- Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 – Zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Program stability Slovenskej republiky na roky 2012 až 2015
- Operačné programy SR financované z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na programové obdobie 2014 – 2020
- Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 – 2016
- Národný strategický plán rozvoja vidieka pre programové obdobie 2007 – 2013
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2011 - 2015
- Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do roku 2015
- Národný strategický plán rybného hospodárstva SR 2007 - 2013
- Operačné programy SR na programové obdobie 2007 – 2013
- Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014-2020
- Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 24/2006 Z. z v znení neskorších predpisov

nadnárodná úroveň

- Stratégia Európa 2020
- Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2014-2020

Prostredníctvom výziev v rámci jednotlivých operačných programov budú môcť žiadatelia/prijímatelia získať nenávratný finančný príspevok na realizáciu aktivít v oblastiach stanovených v súlade s cieľmi Slovenskej republiky rešpektujúcich ciele EÚ.

Tabuľka 3. Prehľad operačných programov a riadiacich orgánov

Operačný program	Riadiaci orgán
Ludské zdroje (LZ)	MPSVR SR
Kvalita životného prostredia (KŽP)	MŽP SR
Integrovaný ROP (IROP)	MPaRV SR
Efektívna verejná správa (EVS)	MV SR
Rozvoj vidieka	MPaRV SR
Výskum a inovácie (VaI)	MŠVVŠ SR
Integrovaná infraštruktúra (II)	MDVRR SR
Technická pomoc (TP)	ÚV SR
Európska územná spolupráca: <u>Program cezhraničnej spolupráce:</u> Poľsko – Slovenská spolupráca ENI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2014 – 2020	MPaRV SR
<u>Program nadnárodnej spolupráce</u> Stratégia Európa ETC Dunaj	ÚV SR
<u>Programy medziregionálnej spolupráce</u> <u>INTERREG</u> <u>ESPON</u> <u>URBACT</u>	MH SR MDVRR SR MDVRR SR

2 Základné informácie o obci

Tabuľka 4. Základná charakteristika obce (k 31.12.2014)

Kód obce	520128
Názov okresu	Medzilaborce
Názov kraja	Prešovský samosprávny kraj
Štatút obce	obec
PSČ	067 52
Telefónne smerové číslo	057
Prvá písomná zmienka o obci rok	1431
Celková výmera územia obce [ha]	2372,92
Počet obyvateľov	346
Hustota obyvateľstva na km ²	14,58

2.1 História obce

Obec sa spomína od roku 1431 ako Cherthws. Doložená je z roku 1773 ako Czertissne, z roku 1786 ako Čertissneye, z roku 1920 ako Čertiažne, od roku 1927 ako Čertižné; maďarsky Csertész, Nagycsertész.

Pôvod názvu obce Čertižné sa interpretuje rôzne. Podľa obecnej kroniky z roku 1996 názov obce pochádza z ruského slova "čertjož"- kartina, respektíve od slova "čerta"- čiara. Treba spomenúť aj legendu podľa ktorej je názov spojený s pánom, ktorému patrila chotár.

Podľa údajov z obecnej kroniky mala obec Čertižné v roku 1715 jeden mlyn a dvadsaťdva domácností. Za panovania Márie Terézie tu bola zriadená colnica, ktorá jestvovala do roku 1848. Miesto, kde stála pôvodná colnica sa volá "na tricatok". Matrika obce bola založená v roku 1792. V nej sa nachádza množstvo údajov o smrteľných ochoreniach z hladu, cholery a o iných epidémiách. Za vlády Jozefa II. v rokoch 1784 -1787 bolo prvé sčítanie obyvateľstva v obci Čertižné. V tomto období sa tu nachádzalo stoosemnať domov, v ktorých žilo 141 rodín. Celkový počet obyvateľov bol 815. V tom čase boli v obci dvaja farári a jeden úradník. Na prelome 19. storočia žilo v obci vyše 1000 obyvateľov. Živil sa poľnohospodárstvom a budovaním železničnej dráhy v Medzilaborciach. Obyvatelia pracovali v rozsiahlych lesoch a pálili uhlie.

Podľa údajov z obecnej kroniky Čertižné je známe aj tým, že cez obec prechádzal aj ruský cár Peter I a taktiež aj francúzsky cisár Napoleon Bonaparte, keď postupoval do Moskvy. Čertižné oslobodili dňa 8. 10. 1944 vojská IV. ukrajinského frontu.

Dominantou obce Čertižné je kostol z roku 1928. Historickou vzácnosťou je drevený vyrezávaný oltár zo začiatku 18. storočia. V centrálnej časti obce sa nachádza historická

budova, bývalá žandárska stanica. Na priečelí tejto budovy sa nachádza pamätná tabuľa, pripomínajúca 14. marec 1935, známy najmä kvôli čertižsko-haburskej vzbure. Obec Čertižné je významná najmä cintorínom, kde sú pochovaní takí významní činitelia, ako národný buditeľ Dobrianskij, Stavrovskij – Popradov, Chanat, Zuzuľak a ďalší, ktorí zohrali významnú úlohu v rozvoji obce a okolitého regiónu. K pozoruhodnostiam patria kamenné kríže, hlavne jeden z nich „Na Hrune“ s nápisom z roku 1903. Zaujímavým miestom je aj židovský cintorín „Medzi Potičky“ a taktiež kameň s vyrytými záhadnými znakmi „Za Lazky“. V novostavbe kultúrneho domu z roku 1974, ktorý je strediskom všetkého kultúrno-spoločenského diania v obci, sa nachádza sídlo Obecného úradu.

V r. 1958 bolo založené Jednotné roľnícke družstvo. V „akcii Z“ boli v obci vybudované: kultúrny dom, kde sídli obecný úrad, ďalej zbrojnica, pohostinstvo, obchod s potravinami a uskutočnená bola regulácia potoka. V súčasnosti má obec 389 obyvateľov. Obec je plynofikovaná, má vlastný verejný vodovod. Materskú školu obec nemá, predprimárnu výchovu zabezpečujú predškolské zariadenia v okresnom meste Medzilaborce. V obci sa nachádza Pamätný dom vzbury z roku 1935. Na miestnom cintoríne je pochovaný veľký predstaviteľ rusínskeho národa A.I. Dobriansky. Cez obec vedie cesta do Poľska, nachádza sa tu hraničný priechod Čertižné – Jaśliska, ktorý slúži pre malý pohraničný styk. Chotár s 2373 ha tvoria prevažne lesy. V katastri obce pramení rieka Laborec.

2.2 Geografická poloha

Obec Čertižné patrí k najvýznamnejším rusínskym obciam v Slovenskej republike. Katastrálne územie obce sa rozkladá v severnej časti okresu Medzilaborce a spadá pod územnú správu Prešovského samosprávneho kraja. Centrum obce leží 12 km na sever od mesta Medzilaboriec, 2 km od prameňa rieky Laborec po oboch stranách v podhorskej oblasti Nízkyh Beskýd. Nadmorská výška chotára sa pohybuje od 420 m do 830 m v rozlohe 2 372 hektárov. Najbližším mestom sú spomínané Medzilaborce.

Čertižniansky kataster od severovýchodu až po severozápad hraničí s Poľskou republikou v dĺžke necelých 10 km. Na západe susedí s chotárom Driečna asi v dĺžke 5 km a na juhu s chotárom obce Habura - asi 6 km.

2.3 Prírodné pomery a klíma

Klíma

Prešovský kraj má najchladnejšie a najdaždivejšie podnebie na Slovensku, avšak klimatické podmienky v jednotlivých regiónoch sa líšia, nižšie polohy a kotliny patria do miernej teplej klimatickej oblasti.

Kataster obce Čertižné patrí do klimatickej miernej oblasti. Teplota v zimných mesiacoch klesá pod mínus 20 stupňov Celzia, v lete vystupuje aj nad plus 30 stupňov Celzia. Priemerný ročný úhrn zrážok presahuje 800 mm. Väčšia časť roka je vlhká, ale veľké záplavy, ako aj suchá sa tu nevyskytujú. Sneh sa poväčšine drží od novembra do apríla.

Geomorfológia a geológia

Obec sa nachádza v geomorfologickom celku Laboreckej vrchoviny. Tento geomorfologický celok patrí do Nízkych Beskýd, subprovincie vonkajších východných Karpát, subsystému Karpaty.

Laborecká vrchovina, do ktorej patrí celý okres Medzilaborce vrátane obec Čertižné, je geologicky jednotvárný celok s typom flyšového pásma s príkrovo - vrásovou stavbou. Typický geologický flyšový vývoj sa prejavuje striedaním paleogénnych pieskovcových vrstiev, vnútrokarpatského paleogénu, miestami so zlepenkami a flyšovými vývoji s premenlivým podielom pieskovcov, ílovcov a slieňovcov vo vnútrokarpatskom paleogéne.

Chránené územia

Katastrálne územie obce patrí do CHKO Východné Karpaty (veľkoplošné chránené územie). CHKO Východné Karpaty tvorí severozápadnú prihraničnú časť z územia pôvodnej chránenej krajinskej oblasti, ktorá nebola začlenená do národného parku Poloniny. Územie je budované flyšovými súvrstviami, najmä ílovcami a pieskovcami.

Oblasť sa vyznačuje bohatými lesmi, ktoré sú hlavným ekostabilizačným prvkom krajiny a vhodným prostredím pre rastlinstvo i živočíšstvo viazané na lesné prostredie. V jej maloplošných chránených územiach sú zachované prirodzené jedľové bučiny situované na flyšových svahoch Laboreckej vrchoviny. V ich bohatom bylinnom kryte sa vyskytuje kostrava horská, ostružina srstnatá, lipkavec marinkový .

Obec taktiež patrí medzi obce, na území ktorých sa nachádza chránené vtáčie územie Laborecká vrchovina. Územie CHVÚ sa nachádza na katastrálnych územiach vybraných obcí v okrese Humenné, Medzilaborce, Stropkov, Svidník.

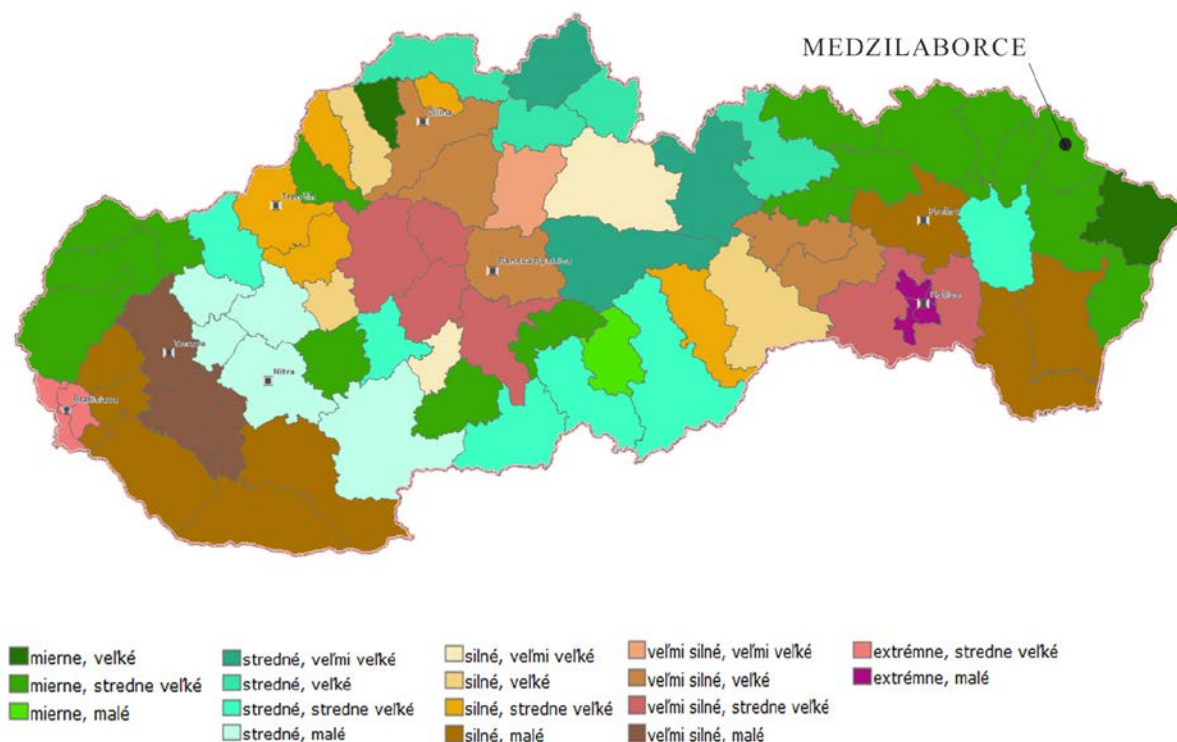
Prírodné bohatstvo Chráneného vtáčieho územia Laborecká vrchovina je mimoriadne cenné z hľadiska zachovalosti lesných porastov, ktoré tvoria takmer polovicu rozlohy územia. Impozantná je predovšetkým pralesovitá štruktúra s pôvodným zložením lesných spoločenstiev. Významné sú zachovalé porasty mohutných starých bukov a porastové zmesi buka a dnes už vzácnej jedle bielej s javorom horským, brestom horským, či jaseňom štíhlým. Staré lesné porasty, bohaté na množstvo bŕtlavých stromov či dutín vytesaných d'atľami, sú domovom dnes už vzácných druhov dravcov a taktiež domovom sovy. Významnú časť územia (cca 30 %) tvorí aj mozaikovitá poľnohospodárska krajina spolu s lúkami a pasienkami, ktoré poskytujú vhodné biotopy pre ďalšie chránené druhy vtákov. Práve pre tieto prírodné hodnoty bola Laborecká vrchovina zahrnutá medzi 38 chránených vtáčích území. (Zdroj: www.dravce.sk)

Prírodná rezervácia Mokré lúky pod Čertižným je chráneným územím katastra obce Čertižné na výmere **1,36 ha**. V terénnej depresii vedľa hospodárskej krajiny Laboreckej vrchoviny sa zachovali biologicky hodnotné slatino-rašelinové spoločenstvá, málo narušené ľudskými zásahmi. Chránené územie tvoria podmáčané lúčne a slatinné spoločenstvá v rôznych postupných štádiách, krovité vrby a porast jelše lepkavej.

Medzi najvýznamnejšie **chránené, vzácne a ohrozené druhy rastlín** v rezervácii patria vachta trojlistá, iskerník veľký, rašelinníky, krušík močiarny a vlhkomilné a mokradľové ostrice. Z krovitých vrb sú zastúpené vrba popolavá, vrba ušatá a vzácna vrba päťtyčinková. Toto územie vytvára podmienky pre **vzácne a ohrozené živočíchy**. Z vtákov je tu trsteniarik obyčajný a sedmohlások obyčajný. (Zdroj: www.laborecko.net)

Obrázok 1. Kvalita životného prostredia - zaťaženie okresov stresovými faktormi

2.4 Krajinná štruktúra

V katastri obce sú najviac zastúpené lesné pozemky, ktoré sa rozprestierajú celkovo na 1183,96 hektároch z celkovej rozlohy katastra obce, čo tvorí 49,89%. Druhú najväčšiu plochu v katastri zaberajú trvalé trávnaté porasty o celkovej rozlohe 807,11 hektárov.

Tabuľka 5. Výmera územia obce v hektároch

Výmera územia obce v hektároch					
Celková výmera územia obce	Poľnohospodárska pôda				
	Spolu	Orná pôda	Záhrada	Ovocný sad	Trvalý trávny porast
	1095,41	267,12	21,18	0,00	807,11
2372,92	Nepoľnohospodárska pôda				
	Spolu	Lesný pozemok	Vodná plocha	Zastavaná plocha a nádvorie	Ostatná plocha
	1277,51	1183,96	25,99	43,82	23,73

Zdroj: ŠÚ SR

3 Analytická časť

3.1 Analýza vnútorného prostredia

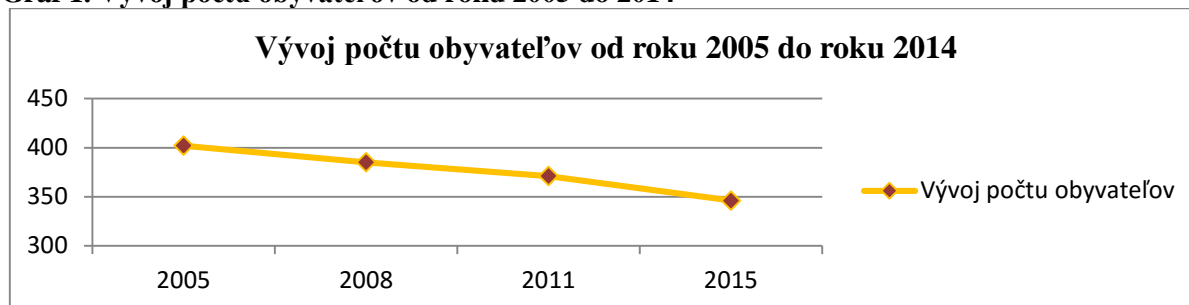
3.1.1 Demografia

Vývoj počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva

Tabuľka 6. Vývoj počtu obyvateľ podľa pohlavia

Rok	Muži	Ženy	Spolu	Priemerný vek
2005	187	215	402	47,25
2008	183	202	385	48,35
2011	180	191	371	48,00
2014	165	181	346	47,46

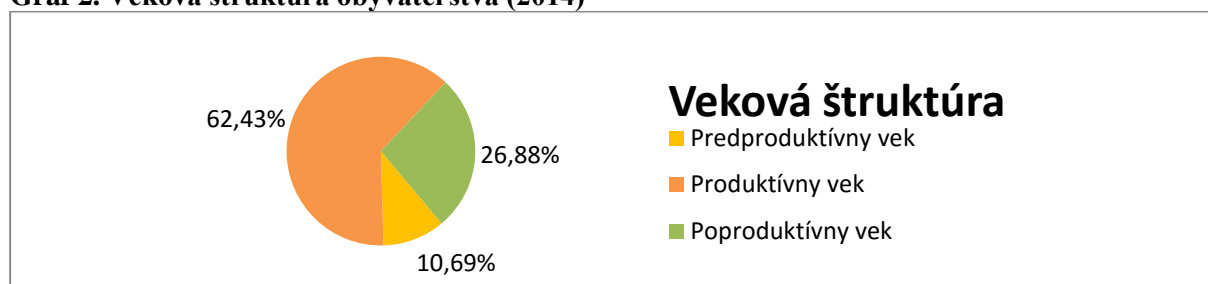
Graf 1. Vývoj počtu obyvateľov od roku 2005 do 2014

Zdroj: ŠÚ SR údaje k 31.12

Z vyššie uvedeného grafu je zrejmé, že vývoj počtu obyvateľov má od roku 2005 klesajúci charakter. V roku 2005 malo v obci trvalý pobyt 402 obyvateľov, pričom ku 31.12. 2014 to bolo už len 346.

Graf 2. Veková štruktúra obyvateľstva (2014)

Ukazovateľ	Počet	%
Predproduktívny vek	37	10,69
Produktívny vek	216	62,43
Poproduktívny vek	93	26,88

Zdroj: ŠÚ SR

Najväčšiu časť obyvateľov obce tvoria obyvatelia v produktívnom veku.

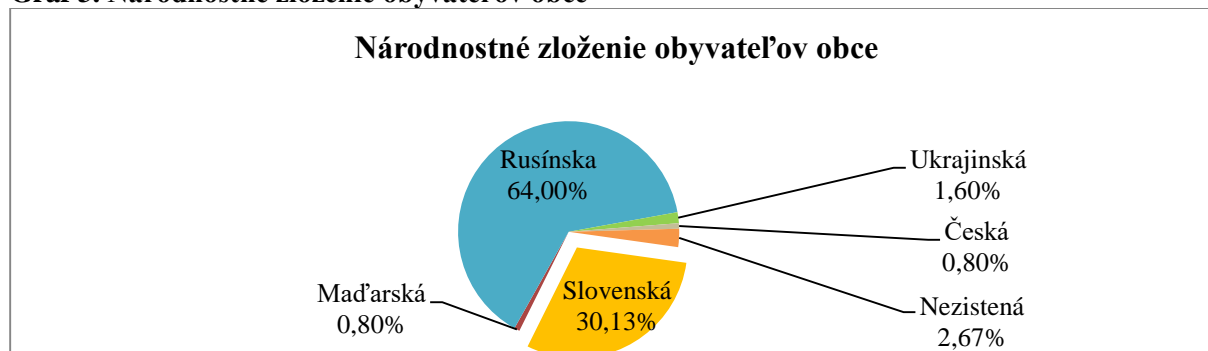

Tabuľka 7. Pohyb obyvateľstva (2005-2014)

Ukazovateľ	Počet v rokoch			
	2005	2008	2011	2014
Natalita	2	2	1	1
Mortalita	9	8	7	10
Priťahovaní	6	4	4	6
Vystaňovaní	5	3	4	4
Celkový prírastok	-6	-5	-6	-7

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 3. Národnostné zloženie obyvateľov obce

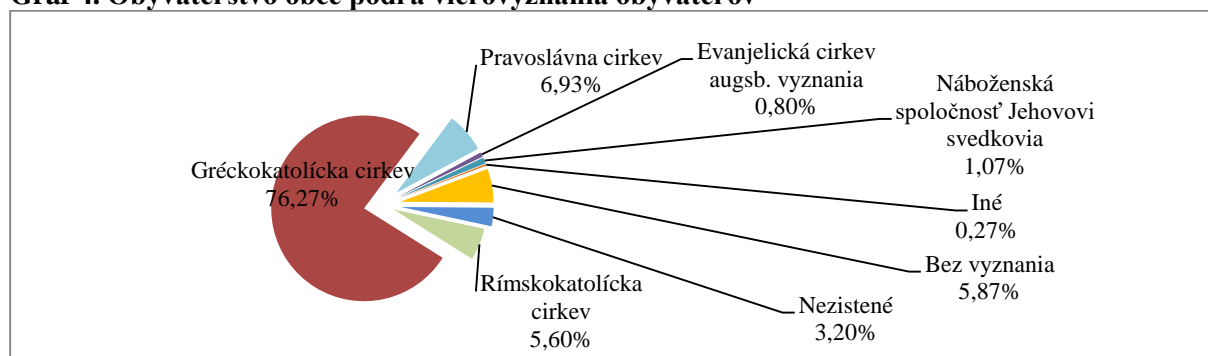

Slovenská	Mad'arská	Rusínska	Ukrajinská	Česká	Nezistená
113	3	240	6	3	10

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Majoritu tvoria podľa údajov z SODB 2011 obyvatelia, ktorí sa hlásia k rusínskej národnosti. K rusínskej národnosti sa hlási 64,00% obyvateľov obce. Druhou najviac zastúpenou národnosťou, je slovenská národnosť, ku ktorej sa hlási 30,13% obyvateľov obce.

Graf 4. Obyvateľstvo obce podľa vierovyznania obyvateľov

Rímskokatolícka cirkev	Gréckokatolícka cirkev	Pravoslávna cirkev	Evanjelická cirkev augsb. vyznania	Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	Iné	Bez vierovyznania	Nezistené
21	286	26	3	4	1	22	12

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Graf 5. Obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Bytová výstavba je v obci homogénna. Pri sčítaní obyvateľov v roku 2011 bolo v obci evidovaných 184 bytov, ktoré sú umiestnené v budovách s jedným bytom, pričom 49 z týchto bytov bolo neobývaných.

SODB 2011	Byty v budovách s jedným bytom	Byty v budovách s dvoma bytmi	Byty v budovách s tromi alebo viac bytmi
Počet	184	0	0
Z toho neobývané	49	0	0

Zdroj: SODB 2011

3.1.3 Trh práce a nezamestnanosť

Vývoj miery nezamestnanosti od roku 2009 naznačuje, že nezamestnanosť je v okrese Medzilaborce vyššia ako priemer SR a priemer PSK. Z vývoja počtu evidovaných nezamestnaných vyplýva, že v celom regióne má nezamestnanosť kolísavý veľmi pomaly klesajúci trend. Je to spôsobené poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest. Medziročne sa počet evidovaných nezamestnaných znižuje a v roku 2014 predstavoval 1 362, čo je miera na úrovni 19,95 %. Je to za sledované roky druhé najväčšie priblíženie sa k úrovni priemeru PSK.

Z celkového počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie, ktorý bol v roku 2014 v okrese Medzilaborce 1362 uchádzačov, 33 pochádzalo z obce Čertižné, z toho 22 mužov a 11 žien.

Tabuľka 9. Miera evidovanej nezamestnanosti (v %)

Okres Medzilaborce											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spolu	20,59	17,10	14,44	15,36	16,71	21,76	19,40	19,84	22,31	19,72	19,95
Muži	20,31	16,48	14,36	14,03	13,49	19,62	17,65	18,10	21,31	18,59	19,57
Ženy	20,97	17,94	14,56	17,27	21,33	25,03	21,86	22,20	23,65	21,25	20,47

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 10. Evidovaní uchádzači o zamestnanie v obci

Evidovaní uchádzači o zamestnanie	Obec Čertižné										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spolu	41	32	24	29	24	33	40	42	35	31	33
Muži	24	18	15	20	16	23	25	28	24	24	22
Ženy	17	14	9	9	8	10	15	14	11	7	11

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 11. Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity

Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity													
Pracujúci (okrem dôchodcov)	Pracujúci dôchodcovia	Osoby na materskej dovolenke	Osoby na rodičovskej dovolenke	Nezamestnaní	Študenti stredných škôl	Študenti vysokých škôl	Osoby v domácnosti	Dôchodcovia	Príjemcovia kapitálových príjmov	Deti do 16 rokov	Iná	Nezistená	Z toho ekonomicky aktívni
110	8	0	7	38	8	14	2	145	0	33	2	8	156

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Podľa sčítania obyvateľov v roku 2011 z celkového počtu 375 (pri sčítaní) bolo ekonomicky aktívnych v obci 156 obyvateľov.

Tabuľka 12. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo odvetvia ekonomickej činnosti rok 2011

Odvetvie ekonomickej činnosti	Muži	Ženy	Spolu	Odvetvie ekonomickej činnosti	Muži	Ženy	Spolu
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	8	1	9	Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	2	1	3
Lesníctvo a ťažba dreva	3	2	5	Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	9	9	18
Ťažba uhlia a lignitu	0	1	1	Pozemná doprava a doprava potrubím	3	0	3
Výroba potravín	2	1	3	Skladové a pomocné činnosti v doprave	1	1	2
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	2	0	2	Ubytovanie	2	1	3
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	0	1	1	Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	3	1	4
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	8	0	8	Telekomunikácie	0	1	1
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	1	1	2	Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	0	1	1
Výroba elektrických zariadení	0	3	3	Veterinárne činnosti	1	0	1
Výroba strojov a zariadení i. n.	0	1	1	Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	0	1	1
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	2	0	2	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	14	9	23
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1	0	1	Vzdelávanie	3	9	12
Výroba nábytku	1	0	1	Zdravotníctvo	1	4	5
Iná výroba	0	1	1	Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	1	6	7
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	1	1	2	Sociálna práca bez ubytovania	0	2	2
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1	0	1	Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	0	1	1
Zber, úprava a dodávka vody	1	0	1	Činnosti členských organizácií	2	0	2
Výstavba budov	6	1	7	Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	1	0	1
Špecializované stavebné práce	6	0	6	Ostatné osobné služby	1	1	2
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1	1	2	Nezistené	3	2	5
				Spolu	91	65	156

Zdroj: SODB 2011

3.1.4 Občianska a technická vybavenosť

3.1.4.1 Občianska vybavenosť

3.1.4.1.1 Vzdelávanie

Vzdelávacie inštitúcie zabezpečujúce predprimárne a primárne vzdelávanie v obci absentujú. Najbližšie školy (materské školy, základné školy a stredné školy – gymnázium a SOŠ A. Warhola) sa nachádzajú v meste Medzilaborce.

3.1.4.1.2 Šport a športové zariadenia

Športový klub Kyčara Čertižné

Športový klub bol založený už v roku 1991. Program klubu je otvoreným systémom telovýchovných a športových činností, ktorý sa podľa záujmov občanov (členov klubu) a ich potrieb rozvíja.

Aktivity:

Obecné preteky behu na lyžiach

Pochod vďaka Dukla – Čertižné

Lyžiarska turistika na bežkách do Poľska

Sálový futbalový turnaj

Stolnotenisový turnaj Kartový turnaj vo Ferbli

Kartový turnaj v Mariaši

Posedenie pri vatre

Športová olympiáda detí a mládeže

Futbalový turnaj

Cykloturistika – odpustová slávnosť Matky Božej neba a zeme v Jašískach

V obci aktívne pôsobí futbalový klub TJ Družstevník Čertižné.

3.1.4.1.3 Zdravotníctvo

Obyvatelia obce dochádzajú za primárnou (všeobecnou preventívnou, diagnosticko – liečebnou), sekundárnou (špecializovanou diagnosticko – liečebnou) a terciárnou (následná starostlivosť u chorých s ukončeným liečebným plánom) zdravotnou starostlivosťou do okresného mesta Medzilaborce, keďže v obci služby spojené so zdravotnou starostlivosťou nie sú dostupné.

3.1.4.1.4 Sociálne služby

V roku 2015 prebehla čiastočná rekonštrukcia priestorov v budove obecného úradu, ktoré budú využívané na poskytovanie sociálnych služieb (denný stacionár).

Obec je taktiež vlastníkom pohraničnej budovy ktorá v budúcnosti môže byť využívaná ako DSS. Realizácia je viazaná na získanie nenávratného finančného príspevku.

3.1.4.1.5 Cestovný ruch a rekreácia

Najvýznamnejšou turistickou akciou v obci je Pochod vďaka Dukla Čertižné.

Obcou prechádzajú viaceré turistické trasy, ktoré slúžia nielen na pešiu turistiku, tieto trasy sú využívané aj cykloturistami a bežkármi.

3.1.4.1.6 Kultúrne inštitúcie a kultúrne pamiatky

Obyvateľom ponúka v obci knižničné služby obecná knižnica. Taktiež sa tu nachádza kultúrny dom, ktorého stav si vyžaduje rekonštrukciu.

Kultúrne pamiatky v obci

V obci sa nachádzajú 4 národné kultúrne pamiatky:

Hrobka Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho (1817-1901) rusínskeho buditeľa, právnik a spisovateľa.

Hrobka s náhrobkom spisovateľa Julija Ivanoviča Stavrovského (1850-1899), buditeľa Prešovska, zakarpatského básnika.

Pamätný dom pripomínajúci obyvateľom a návštevníkom Čertižsko - Haburkú vzburu, ktorá sa odohrala v roku 1935.

Dominantou obce je gréckokatolícky chrám Nanebovstúpenia Pána. Chrám bol postavený v roku 1928 a patrí medzi národné kultúrne pamiatky. Farnosť Čertižné patrí pod správu Gréckokatolíckeho arcibiskupstva Prešov. V obci sa hlásilo v roku 2011 ku gréckokatolíckej cirkvi 286 obyvateľov.

3.1.4.2 Technická infraštruktúra

3.1.4.2.1 Cestná sieť a dopravné systémy

Cestná sieť

Obec je koncová, nachádza sa tu cesta II. triedy. V katastri obce sa nachádzajú taktiež miestne komunikácie v správe obce, ale aj lesné cesty.

Cyklotrasy

Turisti (nielen z okolia) ale aj obyvatelia obce môžu využívať viacero cykloturistických trás, ktoré prechádzajú obcou. Niektoré z týchto trás prechádzajú aj štátnu hranicu na územie Poľskej republiky (napríklad trasa Medzilaborce → Čertižné → Jasliska a späť).

Konkurenčnou výhodou okresu je jedinečná príroda, ktorá patrí pod CHKO Východné Karpaty.

Cestná doprava

Obyvatelia obce majú cestnú osobnú dopravu v rámci okresu a kraja zabezpečenú priebežnými linkami SAD Humenné. Dopravné spojenie v rámci kraja je zabezpečené aj inými prepravnými spoločnosťami.

Železničná doprava

Obcou neprechádza železničná trať. Najbližšia železničná stanica sa nachádza približne 12 km od obce - v meste Medzilaborce.

3.1.4.2.2 Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Obyvatelia obce sú zásobovaní pitnou vodou prostredníctvom verejného vodovodu, pričom vodovodná sieť sa nachádza v celom intraviláne obce.

ČOV

Obec nemá vybudovanú kanalizačnú sieť, ani čističku odpadových vôd. Z tohto dôvodu majú obyvatelia vybudované vlastné žumpy.

3.1.4.2.3 Energetické hospodárstvo

Zásobovanie plynom

Celá obec je plynofikovaná.

Zásobovanie elektrickou energiou

Zásobovanie je zabezpečené NN sieťou, ktorá je tvorená prevažne vzdušnými vedeniami v rámci celej obce. Na stĺpoch NN je umiestnené aj verejné osvetlenie.

3.1.4.2.4 Telekomunikácie

Telefónne rozvody

Intravilán obce je dobre pokrytý signálom všetkých operátorov poskytujúcich služby na území SR.

Internetové služby sú poskytované prostredníctvom pevného (káblového) ADSL pripojenia a mobilného internetu.

Obecný rozhlas

Obec má vybudovaný obecný rozhlas. Ústredňa obecného rozhlasu sa nachádza v objekte Obecného úradu. Rozvod je vedený kombinovane pomocou vlastných stĺpov a stĺpov NN (vzdušným vedením).

3.1.4.2.5 Odpadové hospodárstvo

Obec zabezpečuje vývoz tuhého komunálneho a separovaného odpadu podľa vytvoreného harmonogramu.

3.1.4.3 Štandardy minimálnej vybavenosti obce

Tabuľka 13. Vybavenosť obce

Výber ukazovateľov	Odporúčaná vybavenosť	Stav v obci
Školstvo		
Materská škola	•	Nie
Telovýchova a šport		
Ihrisko pre deti	•	
Ihrisko pre mládež a dospelých	•	
Ihrisko maloplošné (menej ako 2000m ² plochy)	•	
Cestovný ruch – verejné ubytovanie		
Horské apartmány	o	Nie
Zdravotníctvo a sociálne služby		
Ambulancie	o	Nie
Maloobchod		
Potraviny, zmiešaný tovar	•	Áno
Kultúra		
Knižnica (obecná, regionálna, krajská)	o	Áno
Výstavné priestory (výstavné areáli a siene)	•	Nie
Kultúrno – osvetové zariadenia, klubovne	•	Áno
Kostoly, modlitebne, synagógy, meditačné priestory	o	Áno
Cintoríny, domy smútku, urnové háje, krematóriá	•	Áno
Zeleň		
Parky a iné typy verejnej parkovej zelene	o	Áno
Zeleň v obytných územiach	o	Áno
Zeleň pri občianskej vybavenosti	•	Áno
Ostatná zeleň (cintoríny, kempy, zeleň peších zón, ...)	•	Áno
Zeleň pri výrobných a priemyselných areáloch	•	Nie
Prírodná zeleň (lesy)	•	Áno
Služby		
Služby pre obyvateľov (murár, elektrikár, a iné)	•	Áno

• odporúčaná vybavenosť

o alternatívne doplnenie vybavenosti

3.2 Analýza vonkajšieho prostredia

Rozvoj územia, ako aj rozvoj lokálnych ekonomík, je ovplyvňovaný „vnútornými a vonkajšími“ faktormi a kombináciou ich vzájomného pôsobenia. Medzi faktory ovplyvňujúce rozvoj územia patria endogénne a exogénne zdroje, ich vzájomná súvislosť a najmä schopnosť ich zhodnocovania. Prírodné a kultúrne zdroje, stav ekosystémov, stupeň rozvoja hospodárstva a priemyslu, kvalita služieb, zavádzanie vedy a výskumu do praxe sú dôležitým potenciálom pre rast konkurencieschopnosti, a s tým súvisiaci stupeň ekonomickej aktivity. Významne ovplyvňujú nielen rozvoj obce Čertižné, ale aj rozvoj ekonomík v blízkom okolí.

VONKAJŠIE FAKTORY ROZVOJA ÚZEMIA, VPLYV VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA ROZVOJ ÚZEMIA

V súvislosti s analýzou vonkajšieho prostredia a jeho vplyvu na rozvoj a rast miestnej ekonomiky obce Čertižné bola použitá STEEP analýza vonkajších faktorov.

Vyššie spomínané faktory z pohľadu vonkajšieho prostredia **v sociálnej, technologickej ekonomickej, ekologickej a politickej** oblasti ovplyvňujú schopnosť vytvárať pracovné príležitosti, a tým nepriamo ovplyvňujú výšku migračného salda, ktorá bola ku koncu roka 2014 v okrese Medzilaborce + 9 (rozdiel medzi vyst'ahovanými a prisťahovanými), ako aj výšku celkového prírastku, úbytku, ktorá bola - 58 (narodení, zomrelí, vyst'ahovaní, prisťahovaní) (ŠÚ, údaj ku 31.12.2014).

Z hľadiska vplyvu vonkajšieho prostredia na rozvoj miestnej ekonomiky v obci Čertižné má v rámci okresu podstatnejší význam 5 miest, Medzilaborce, Svidník, Stropkov, Humenné a Snina. Okresné mesto Medzilaborce rozkladajúce sa na juhu od obce Čertižné je vzdialené 12 km.

Keďže obec Čertižné leží neďaleko hranice s Poľskom, najbližšie mesto na poľskej strane smerom na severovýchod je 67 km vzdialený Sanok.

Obec Čertižné je jednou z 23 obcí okresu Medzilaborce, ktorý rozlohou patrí k menším okresom SR, pretože je takmer o 200 km² menší ako priemerný okres Slovenskej republiky. Rozprestiera sa v Laboreckej vrchovine. Na severe hraničí s Poľskom, pričom sa tu nachádza hraničný priechod Palota.

Ku 31.12.2014 žilo v okrese Medzilaborce 12 252 obyvateľov, z toho v produktívnom veku bolo 68,12%. Priemerný vek obyvateľov bol 41,41. Nezamestnanosť v okrese bola 19,95, z toho muži 19,57 % a ženy 20,47%. Z celkového počtu obyvateľov žije v okrese v predproduktívnom veku (do 14 rokov) 1 771 obyvateľov, v produktívnom veku (od 15 – 64) žije v okrese 8 346 a v poproduktívnom veku (65+) žije 2 135 obyvateľov. Počet dlhodobo

evidovaných uchádzačov o zamestnanie v okrese je 925. Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím je 95. Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie - absolventi -109, počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie – mladiství -5. Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry v okrese Medzilaborce žije 1 883 osôb bez vzdelania. /Zdroj: Štatistický úrad SR 2014/.

Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Medzilaborce - 19,95% v porovnaní s mierou evidovanej nezamestnanosti v Prešovskom samosprávnom kraji -17,45 % je takmer o 2,5 % vyššia (ŠÚ, údaje ku 31.12.2014).

Na trhu práce v okrese Medzilaborce má dominantné postavenie strojársky priemysel, ktorý reprezentuje závod STROJLAB, s.r.o. Menej významné postavenie má v súčasnosti sklársky priemysel zaoberajúci sa brúsením skla, výrobou a predajom kryštálových lustrov. V tomto odvetví pôsobí niekoľko výrobných subjektov, pričom najväčším je GLASS –LUSTROVÉ KOMPONENTY, s.r.o. O niečo menšie sú Interglass, s.r.o. a LUSK SK, s.r.o.

V rámci okresu je zaznamenaný úpadok poľnohospodárskej výroby. Poľnohospodárskou výrobou sa zaoberajú spoločnosti Poľnoslužby Čabiny spol. s.r.o. a Družstvo Hluboká Rokytovce. Nastáva aj zmena v štruktúre právneho a vlastníckeho stavu subjektov zaoberajúcich sa poľnohospodárskou výrobou, a taktiež zmena prechodom z formy družstiev na spoločnosti s ručením obmedzeným a na akciové spoločnosti.

Podľa odvetvovej štruktúry najviac podnikateľov v okrese Medzilaborce podnikalo v priemyselnej výrobe (32%), vo veľkoobchode a maloobchode (0,20%), a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (12,5 %).

Podľa databázy Ministerstva hospodárstva SR, MH Invest s.r.o. je na území MAS LABOREC lokalizovaný Priemyselný park Medzilaborce o rozlohe 4,75 ha.

Do územia okresu zasahuje Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty. V rámci nej nájdeme prevažne aj maloplošné chránené územia okresu, národnú prírodnú rezerváciu - Palotskú jedlinu a päť prírodných rezervácií - Beskydy, Haburské rašelinisko, Jarčiská, Mokré lúky pod Čertižným a prírodnú rezerváciu Pod Demjatou.

Chránená krajinná oblasť (CHKO) zahŕňa územie okresov Humenné, Medzilaborce, Svidník a Snina. Na hranici katastrov obcí Kalinov a Habura sa nachádza v doline Hlbokého potoka prírodná rezervácia Pod Demjatou. Patrí do územia CHKO Východné Karpaty.

Z hľadiska vplyvu vonkajšieho prostredia na rozvoj miestnej ekonomiky v obci Čertižné je podstatný vplyv viacerých faktorov na úrovni Prešovského kraja. Obec Čertižné sa nachádza na území bývalej Zemplínskej župy, a v súvislosti s tým sa na dotknutej časti územia Prešovského kraja zachovali významné historické pamiatky.

Na území okresu sa nachádzajú významné kultúrne pamiatky, sú to najmä gréckokatolícke kostoly, zvonice, kaštiele a kaplnky, ale aj iné:

Medzilaborce - Cerkev sv. Ducha - pravoslávny chrám postavený v roku 1949 v staroruskom renesančnom slohu. Postavený bol namiesto starého dreveného pravoslávneho chrámu. V chráme boli obnovené maľby gréckym ikonopiscom žijúcim v USA Dimitriosom Leussisom a Dušanom Kandrinčákom z Medzilaboriec. Za obdobie štyroch rokov na ploche 1600 m² stvárnil trisťdesiat ikon.

Múzeum Andyho Warhola bolo otvorené 30. júna 1991 vďaka iniciatíve Johna Warhola, viceprezidenta nadácie Andyho Warhola v New Yorku a ďalších nadšených propagátorov zakladateľa pop-artu. Veľká sála múzea patrí originálom a plagátom Andy Warhola, výtvarníka, predstaviteľa pop-artu, ktorého rodičia pochádzali z neďalekej obce Miková. Múzeum moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach je jedinou inštitúciou v Európe, ktorá sa venuje dielu a pôvodu jedného z najvýznamnejších umelcov druhej polovice 20. storočia – Andymu Warholovi.

Dominantou obce **Kalinov** je cerkev Nanebevzatia Panny Márie. Cerkev bola postavená v 18. storočí. Stavba pozostáva z jednodŕového priestoru, ktorý je zaklenutými pruskými klenbami a polkruhovým presbytériom.

Historické udalosti, ktoré sú späté s obcou (oslobodenie obce 21. septembra 1944) pripomína Pamätník prvej oslobodenej obce v II. svetovej vojne na území Československa, nachádzajúci sa v strede obce, bol prvý krát odhalený v roku 1969. Tento pamätník tvorí súsošie známeho slovenského sochára F.Gibalu. Pri pamätníku sa konajú oslavy oslobodenia.

V obci sa taktiež nachádza pamätná kameň vojakom Sovietskej armády a cintorín padlých vojakov, ktorí zomreli pri oslobodzovaní obce.

V obci **Krásny Brod** sa nachádza Monastyr rádu svätého Bazila Veľkého založený v 14. storočí. Je jedným z najstarších a najkrajších monastyrov na Slovensku, ktorý priamo nadväzuje na cyrilo-metodskú tradíciu. Za ruinami sa v zachovalom stave nachádza kaplnka Pokrova. Do roku 1752 tu stáli len drevené kostolíky, ktoré často podliehali požiarom. V tomto roku bol vybudovaný prvý kamenný monastyr, ktorý bol trikrát zničený. Naposledy počas prvej svetovej vojny. Nad vchodom bol pôvodne umiestnený nápis pripomínajúci zázračné uzdravenie. Koncom 19. storočia sa tu nachádzala aj rafinéria ropy.

V **Habure** bola v roku 2014 inštalovaná socha kniežaťa Laborec. Autorom sochy je akademický sochár Ján Ťapák. Má päť metrov a je umiestnená na kamennom podstavci nad obcou. Socha symbolizuje uvedomenie si rusínskych koreňov miestneho obyvateľstva. V podstavci sochy (1,7 m) sú vložené hrudy zeme zo 106 rusínskych obcí. **Drevený kostolík:** Ide

o kópiu pôvodného chrámu, ktorý stál v obci pred 250 rokmi. Chrám je najmladším dreveným kostolíkom na Slovensku. Pôvodný chrám stál v Habure už pred rokom 1510. Obec ho však v roku 1759 darovala susednej obci Malá Poľana, kde nemali vlastný chrám. **Pomník Ľ. Kukorelliho:** viedol partizánsky oddiel Čapajev (neskôr partizánska brigáda a zväzok), ktorý vyvíjal diverznú činnosť proti nemeckej armáde. **Pamätná tabuľa** na pamiatku roľníckej vzbury v roku 1935.

Obec Svetlice – v 30 tých rokoch 20. storočia tu bola postavená pila.

Územie okresu Medzilaborce patrí medzi územia s jedinečným bohatým prírodným a kultúrnym potenciálom. Okrem uvedených chránených území a kultúrohistorických pamätihodností je územie bohaté aj na rôzne organizované spoločenské podujatia. Každoročne sa tu konajú **folklórne festivaly**: Festival kultúry a športu v júni v Medzilaborciach, Dni Habury v júli v Habure, Radvanské slávnosti v auguste v Radvani nad Laborcom, Oslavy kultúry Rusínov v auguste v Roškovciach, ale konajú sa tu aj **stretnutia rodákov** v septembri v Palote.

Za pridanú hodnotu v oblasti cestovného ruchu môžeme považovať **cyklistickú infraštruktúru**.

Karpatská cyklistická trasa začína v Čertižnom, pokračuje cez Haburu, Medzilaborce, Ľagov, Čabalovce, Výravu, Svetlice, Sninu a Ubľu.

Cyklotrasa Komancza - Medzilaborce - bola otvorená v septembri 2001. Trasa cyklistického chodníka Medzilaborce - Komancza vedie cez hraničný priechod Palota - Radoszyce v dĺžke 170 km.

Turistické chodníky sú významným atraktorom v oblasti vidieckeho cestovného ruchu. Známe sú turistické trasy:

Kremenec – Ruské sedlo– Palota – Dukla (dĺžka 70 km, po červenej značke, trasa je súčasťou európskej turistickej magistrály prechádzajúcej okresom)

Habura – Chvastejov – Kejda – štátna hranica s PR

Habura - Medzi Haburky – Prídatky – štátna hranica s PR

Habura - Pod Chotárom – Dychtivka – Kamjana – Brúsy – pila – hlavná železničná stanica Medzilaborce

Habura – Pod Chotárom – Dychtivka – Miková, obec

Habura Klimov – Driečna

Palota - Lupkovský priesmyk

Čertižné - Laborecké sedlo, štátna hranica s PR

Kalinov - Paseky, štátna hranica s PR

Na území okresu sa nachádzajú aj známe lyžiarske strediská, ako napr. Danová, ale aj Borov, prvé súkromné lyžiarske stredisko na Slovensku.

PSK patrí svojou rozlohou a počtom obyvateľov k najväčším krajom. Na základe regionalizácie OECD patrí PSK medzi prevažne vidiecke regióny. V sídelnej štruktúre PSK, tak, ako je to charakteristické pre celé územie SR, prevládajú malé obce do 1 000 obyvateľov.

Prešovský samosprávny kraj je na základe ekonomických ukazovateľov za posledné roky jedným z najzaostalejších regiónov Slovenska, čomu však nenasvedčuje územie bohaté na prírodné, kultúrne a historické zdroje. PSK patrí medzi kraje s najlepšou environmentálnou kvalitou. Na väčšine územia má PSK prostredie vysokej kvality. Prírodné prostredie je relatívne málo narušené najmä v oblastiach s nízkou ekonomickou aktivitou.

Na území kraja sa nachádza 76 území európskeho významu. Územie kraja je kvôli vyhovujúcej geologickej stavbe veľmi bohaté na výskyt minerálnych a termálnych vôd. Zastúpené sú všetky známe typy minerálnych vôd (prírodné minerálne vody, prírodné liečivé vody a prírodné minerálne vody stolové, okrem rádioaktívnych, niektoré dokonca vo veľkých koncentráciách). Sú považované za vzácny prírodný zdroj a bezpochyby sú ďalším predpokladom rozvoja územia.

Blízkosť zaujímavých prírodných jedinečností a kultúrno-historických, ale aj technických pamiatok dáva obci Čertižné predpoklad pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu. Podmienkou však zostáva dobudovanie kvalitnej turistickej a voľnočasovej infraštruktúry, kvalitné základné i doplnkové služby. Spokojnosť a dopyt návštevníkov po ďalších službách vytvorí potenciál pre vznik nových pracovných príležitostí.

STEEP analýza vonkajších faktorov	
Sociálne faktory	<ul style="list-style-type: none"> • prírastok, úbytok obyvateľov • migrácia obyvateľov • vzdelanie • sociálne postavenie obyvateľov • historický a kultúrny vývoj spoločnosti • náboženské vyznanie
Technologické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • zavádzanie IKT • zavádzanie inovatívnych technológií do výroby, postupov a procesov • investície v budúcnosti
Ekonomické faktory	<ul style="list-style-type: none"> • prepojenie s politickými faktormi • stav jednotlivých sektorov národného hospodárstva • vývoj meny, kurzu, inflácie • kúpyschopnosť obyvateľstva

Ekologické faktory	<ul style="list-style-type: none">• ekosystémový prístup• ekosystémové služby
Politické faktory	<ul style="list-style-type: none">• stupeň liberalizácie a demokracie• legislatívne zmeny ovplyvňujúce podnikateľskú sféru• prenos kompetencií zo štátnej úrovne na nižšie úrovne

3.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia - SWOT analýza

PRIORITÁ OBLASŤ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - jedinečný prírodný potenciál - významný kultúrno – historický potenciál - tradícia v organizovaní kultúrnych podujatí - obcou prechádzajú cyklotrasy - potenciál na výstavbu cyklotrás a doplnkovej infraštruktúry - potenciál pre vidiecky cestovný ruch - potenciál pre výstavbu turistickej, rekreačnej infraštruktúry - potenciál pre výstavbu infraštruktúry súvisiacej s voľným časom a kultúrou - potenciál pre výstavbu všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov - zachovaný vidiecky ráz územia - obcou prechádza cesta 2. triedy - blízkosť okresného mesta - dobré dopravné autobusové spojenie - flexibilný manažment obce 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky rozpočet obce - nedostatočná kvalita miestnych komunikácií, chodníkov a mostov - absencia doplnkovej infraštruktúry ku existujúcej cyklotrase - absencia širokopásmového internetu - nepostačujúca infraštruktúra pre oblasť vidieckeho cestovného ruchu - nedostatok subjektov zaoberajúcich sa poskytovaním kreatívnych služieb v rôznych oblastiach - nedostatočne využitý potenciál pre výstavbu cyklotrás a doplnkovej infraštruktúry - nevyužívané objekty v zlom technickom stave - nedostatočná motivácia pre podnikanie vo vidieckom cestovnom ruchu - nedostatočne využitý marketing - nedostatok priestorov na podnikanie
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - podpora v oblasti budovania cyklotrás z národnej úrovne - marketingové aktivity na národnej úrovni - podpora vidieckeho cestovného ruchu z národnej úrovne - možnosť podpory definovaných oblastí z EŠIF - možnosť podpory definovaných oblastí z iných finančných mechanizmov - blízkosť zamestnávateľov etablovaných na trhu - politiky PSK v jednotlivých oblastiach - dokumenty na úrovni PSK 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem o služby v oblasti vidieckeho cestovného ruchu - ukončenie činností alebo znižovanie stavu zamestnancov zamestnávateľmi z regiónu - neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov (NFP) - nedostatočné zhodnotenie prírodného a kultúrneho potenciálu - vysoká miera nezamestnanosti

PRIORITNÁ OBLASŤ SOCIÁLNA

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - významný kultúrno - historický potenciál - existencia športového klubu Kyčara Čertižné - skúsenosti s organizáciou športových podujatí - cez obec prechádza cesta 2. triedy - relatívne vysoký počet obyvateľov v produktívnom veku - záujem o zavedenie bezpečnosti v obci - zásobovanie pitnou vodou - plynofikácia obce 	<ul style="list-style-type: none"> - nedokončená rekonštrukcia vodovodu - zlý technický stav budovy v správe obce - absencia doplnkových zariadení ku telovýchovným činnostiam - nedostatočná infraštruktúra súvisiaca s voľným časom a kultúrou (absencia multifunkčného ihriska, detského ihriska, vyhliadkovej veže) - neuskutočnená revitalizácia centra obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť podpory v rámci dosiahnutia globálneho cieľa z EŠIF - možnosť podpory definovaných aktivít z iných finančných mechanizmov - možnosť štátnych dotácií a grantov 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem zo strany súkromného a neziskového sektora o partnerstvo s verejným sektorom - nedostatočný záujem zo strany klientov - nedostatočný záujem o poskytovanie služieb zo strany poskytovateľov - nedostatok štátnych dotácií na podporu, skvalitnenie a na vznik nových foriem sociálnych služieb - neúspešnosť po podaní ŽoNFP

PRIORITNÁ OBLASŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - výborné klimatické podmienky - jedinečná okolitá príroda - chránené vtáčie územie - chránená krajinná oblasť - životné prostredie s výbornou kvalitou - potenciál pre zdravý životný štýl - záujem o ochranu existujúcich ekosystémov - potenciál pre zriadenie obecného komunálneho kompostoviska - záujem obyvateľov o kompost - zhodnotený BRKO 	<ul style="list-style-type: none"> - zlý technický stav verejných budov – vysoká energetická náročnosť - absencia zhodnocovania BRKO - absencia preventívnej ochrany pred povodňami - nedokončená rekonštrukcia vodovodných sietí - neuskutočnená rekonštrukcia vodného zdroja a prívodných zdrojov - absencia kanalizačných zariadení
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - možnosť podpory definovaných oblastí z EŠIF - možnosť podpory v rámci jednotlivých oblastí z iných finančných mechanizmov - možnosť štátnych dotácií a grantov - využívanie OZE 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem zo strany podnikateľov produkujúcich BRKO - nedostatočná podpora prevencie pred environmentálnymi rizikami - neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov z iných finančných mechanizmov

3.4 IDENTIFIKÁCIA POTRIEB A MOŽNOSTÍ ROZVOJA:

1. Vytvoriť vhodné podmienky pre vznik pracovných príležitostí v rámci rozvoja miestnej ekonomiky.
2. Vytvoriť pracovné príležitosti motivovať k zakladaniu mikro a malých podnikov, podporiť produkciu nových výrobkov s vyššou pridanou hodnotou s cieľom trvalo udržateľnej integrácie mladých ľudí do pracovného života, zvýšenie šancí pre 50+.
3. Klásť väčší dôraz ochrane, rozvoju, zhodnocovaniu a efektívnemu využívaniu endogénnych zdrojov, prírodného a kultúrno – historického dedičstva.
4. Zvýšiť investície do infraštruktúry malých rozmerov, technickej, sociálnej, súvisiacej s kultúrou a voľným časom, najmä v nadväznosti na podporu aktívneho a zdravého starnutia.
7. Umožniť obyvateľom a návštevníkom širokopásmové pripojenie na internet, zaviesť rýchle širokopásmové služby.
8. Klásť väčší dôraz na ochranu biologickej diverzity, efektívne využívanie pôdy, ekosystémový prístup a podporu ekosystémových služieb vrátane zelených infraštruktúr, ako aj na podporu energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov
9. Budovať kvalitnú environmentálnu infraštruktúru s cieľom zlepšenia odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd a protipovodňovej ochrany
10. Zavádzať prvky zelenej infraštruktúry a vytvárať oblasti s environmentálnymi vlastnosťami, poskytujúcimi široký rozsah ekosystémových služieb

4 STRATEGICKÁ ČASŤ

Vízia

Čertižné – moderná samospráva ústretová k obyvateľom a návštevníkom

Prioritná oblasť:
HOSPODÁRSTVO

Prioritná oblasť:
SOCIÁLNA (SLUŽBY)

Prioritná oblasť:
**ŽIVOTNÉ
PROSTREDIE**

Globálny cieľ

Globálny cieľ

Globálny cieľ

**Zabezpečiť
konkurencieschopnosť
a trvalo udržateľný
rozvoj miestneho
hospodárstva**

**Podporiť
konkurencieschopnosť
a trvalo udržateľný
rozvoj miestneho
hospodárstva**

**Kvalitným životným
prostredím prispieť ku
konkurencieschopnosti
a trvalo udržateľnému
rozvoju miestneho
hospodárstva**

Špecifické ciele

Špecifické ciele

Špecifické ciele

*Vytvoriť prostredie
priaznivé pre podnikanie
a rozvoj vidieckeho
cestovného ruchu*

*Vytvoriť kvalitné
prostredie pre obyvateľov
a návštevníkov*

*Zachovať zdravé
ekosystémy*

5 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
HOSPODÁRSTVO	1.1.1 Budovanie a skvalitňovanie turistickej, rekreačnej a inej voľnočasovej infraštruktúry	1.1.1.1 Vybudovanie cyklotrasy
		1.1.1.2 Vybudovanie oddychových zón pre cykloturistov /prístrešky na oddych
		1.1.1.3 Výstavba vyhliadkovej veže
	1.1.2 Príprava objektov a okolitého prostredia podporujúcich podnikanie	1.1.2.1 Rekonštrukcia objektu bývalej ZŠ

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
SOCIÁLNA (SLUŽBY)	2.1.1 Budovanie a skvalitňovanie technickej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej s kultúrou a voľným časom	2.1.1.1 Rekonštrukcia vodovodných sietí a zariadení
		2.1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane chodníkov a
		2.1.1.3 Výstavba kanalizačných zariadení
		2.1.1.4 Revitalizácia centra obce
		2.1.1.5 Výstavba multifunkčného ihriska
		2.1.1.6 Výstavba šatní a sociálnych zariadení
		2.1.1.7 Výstavba detského ihriska a športoviska

Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	3.1.1 Budovanie kvalitnej environmentálnej infraštruktúry	3.1.1.1 Regulácie vodného toku Laborec vrátane prítokov
		3.1.1.2 Rekonštrukcia vodného zdroja/prívodných zdrojov
		3.1.1.3 Výstavba kompostoviska
	3.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov	3.1.2.1 Rekonštrukcia obecného úradu

5.1 Ukazovatele

PRIORITNÁ OBLASŤ HOSPODÁRSTVO				
Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2015	Rok 2023
Opatrenie 1.1.1 Budovanie a skvalitňovanie turistickej, rekreačnej a inej voľnočasovej infraštruktúry				
1.1.1.1 Vybudovanie cyklotrasy				
Výstup	Nové cyklotrasy	m	0	
1.1.1.2 Vybudovanie oddychových zón pre cykloturistov /prístrešky na oddych				
	Nové oddychové prvky v obci	počet	0	
1.1.1.3 Výstavba vyhliadkovej veže				
Výstup	Vyhliadková veža	počet	0	
1.1.2 Príprava objektov a okolitého prostredia podporujúcich podnikanie				
1.1.2.1 Rekonštrukcia objektu bývalej ZŠ				
Výstup	Rekonštruovaná plocha	m ²	0	

PRIORITNÁ OBLASŤ SOCIÁLNA (SLUŽBY)				
Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2015	Rok 2023
2.1.1 Budovanie a skvalitňovanie technickej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej s kultúrou a voľným časom				
2.1.1.1 Rekonštrukcia vodovodných sietí a zariadení				
Výstup	Opravené vodovodné siete	m	0	
2.1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane chodníkov a mostov				
Výstup	Rekonštruované miestne komunikácie vrátane chodníkov a mostov	m ²	0	
2.1.1.3 Výstavba kanalizačných zariadení				
Výstup	Nové kanalizačné zariadenia	počet	0	
2.1.1.4 Revitalizácia centra obce				
Výstup	Revitalizovaná plocha	m ²	0	
2.1.1.5 Výstavba multifunkčného ihriska				
Výstup	Multifunkčné ihrisko	počet	0	
2.1.1.6 Výstavba šatní a sociálnych zariadení				
Výstup	Nové šatne a sociálne zariadenia	počet	0	
2.1.1.7 Výstavba detského ihriska a športoviska				
Výstup	Detské ihrisko a športovisko	počet	0	

PRIORITNÁ OBLASŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE				
Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
			Rok 2015	Rok 2023
3.1.1 Budovanie kvalitnej environmentálnej infraštruktúry				
3.1.1.1 Regulácie vodného toku Laborec vrátane prítokov				
Výstup	Protipovodňová ochrana	m ²	0	
3.1.1.2 Rekonštrukcia vodného zdroja/prívodných zdrojov				
Výstup	Rekonštruovaná plocha	m ²	0	
3.1.1.3 Výstavba kompostoviska				
Výstup	Nové kompostovisko	počet	0	
3.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov				
3.1.2.1 Rekonštrukcia obecného úradu				
Výstup	Rekonštruovaná plocha	m ²	0	

5.2 Projektové zámery

Investor	Typ zámeru	Zameranie projektu (názov vystihujúci zámer)	Stručný popis, resp. poznámky	Oblasť, na ktorú je projektový zámer orientovaný			Ukazovatele výstupov		Stav zámeru	Predpoklad. termín realizácie (od - do)	Predpoklad. náklady	Priorita zámeru	Realizácia projektu je viazaná na podmienku
				Oblasť	Kategória	Iné	Ukazovateľ / jednotka	Plánovaná hodnota					
Čertižné	Invest.	Rekonštrukcia vodného zdroja	Rekonštrukcia prívodných zdrojov v obci	Technická infraštruktúra	Rozvody elektriny, vody a plynu		Počet obyvateľov	350	V štádiu úvah	2016-2020	75 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Rekonštrukcia vodovodných zariadení	Rekonštrukcia vodovodných sietí a zariadení v obci	Technická infraštruktúra	Rozvody elektriny, vody a plynu		Počet obyvateľov	350	V štádiu úvah	2016-2020	50 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Revitalizácia centra obce	Úprava zelene, chodníkov	Sociálna infraštruktúra	Občianska vybavenosť		Počet obyvateľov	350	V štádiu úvah	2016-2017	25 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Revitalizácia objektu bývalej ZŠ	Komplexná rekonštrukcia zariadenia	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas		Počet obyvateľov	150	V štádiu úvah	2017-2022	330 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Multifunkčné ihrisko	Výstavba multifunkčného ihriska	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas		Počet športovcov	150	Spracovaná štúdia	2017-2022	60 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Šatne na futbalovom ihrisku	Vybudovanie šatní a sociálnych zariadení	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas		Počet športovcov	100	Spracovaná štúdia	2017-2022	50 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Prístrešky na oddych	Vybudovanie oddychových zón pre cykloturistov	Cestovný ruch	Kultúrne a historické pamiatky		Počet turistov	1000/rok	V štádiu úvah	2017-2022	7 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Odkanalizovanie a chodníky	Výstavba kanalizačných zariadení a chodníkov	Technická infraštruktúra	Kanalizácia, čistiareň odpadových vôd		Počet domov	150	V štádiu úvah	2017-2022	195 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Regulácie	Regulácie vodného toku Laborec vrátane prítokov	Životné prostredie	Prevenca pred prírodnými nešťastiami		Počet domov	100	V štádiu úvah	2017-2022	80 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Miestne komunikácie	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a mostových telies	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD		Počet domov	70	Spracovaná projektová dokumentácia	2016-2020	190 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Podpora cykloturistickej infraštruktúry	Vybudovanie cyklotrasy	Cestovný ruch	Kultúrne a historické pamiatky		Počet turistov	2500/rok	V štádiu úvah	2016-2018	120 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čertižné na obdobie 2015 - 2023

Čertižné	Invest.	Kompostovisko	Výstavba kompostoviska	Životné prostredie	Zhodnocovanie odpadu		Počet obyvateľov	350	V štádiu úvah	2016-2017	15 000,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Detské ihrisko	Výstavba detského ihriska a športoviska	Sociálna infraštruktúra	Šport, voľný čas		Počet návštevníkov	100	V štádiu úvah	2016-2018	30 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Výhliadková veža	Výstavba výhliadkovej veže	Cestovný ruch	Kultúrne a historické pamiatky		Počet návštevníkov	1500	V štádiu úvah	2018-2020	50 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.
Čertižné	Invest.	Zníženie energ. náročnosti budovy OcÚ	Zateplenie a výmena okien	Technická infraštruktúra	Iné - doplnite		Počet obyvateľov	350	Spracovaná projektová dokumentácia	2016-2017	350 000,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	Získania fin. prostr.

5.3 Projektové zámery so spracovanou štúdiou / projektovou dokumentáciou / vydanými povoleniami

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA (SLUŽBY)					
2.1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane chodníkov a mostov					
Základné údaje					
Garant:		obec			
Kontaktná osoba		starosta / poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2016-2020			
Súčasný stav projektu		spracovaná projektová dokumentácia			
Stav pred realizáciou		zlý technicky stav miestnych komunikácií			
Cieľ		„Vytvoriť kvalitné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov“			
Výstup		rekonštruované miestne komunikácie vrátane chodníkov a mostov			
Výsledok		kvalitná dopravná infraštruktúra			
Dopad		zvýšený záujem zo strany zamestnávateľov a návštevníkov			
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2016			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2016			
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy		2016-2017			
Realizácia projektu / kolaudácia		2016-2020			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia	190 000,00	x	x	x	
Spolu	190 000,00	x	x	x	

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA (SLUŽBY)					
2.1.1.5 Výstavba multifunkčného ihriska					
Základné údaje					
<i>Garant:</i>	obec				
<i>Kontaktná osoba</i>	starosta / poverená osoba				
<i>Začatie a ukončenie projektu</i>	2017-2022				
<i>Súčasný stav projektu</i>	spracovaná štúdia				
<i>Stav pred realizáciou</i>	absencia multifunkčného ihriska pre športovo aktívnych obyvateľov obce				
<i>Cieľ</i>	„Vytvoriť kvalitné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov“				
<i>Výstup</i>	nové multifunkčné ihrisko				
<i>Výsledok</i>	kvalitná infraštruktúra súvisiaca s trávením voľného času				

Dopad		vyššia kvalita života obyvateľov obce a zvýšený záujem návštevníkov o VCR			
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2017			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2017			
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy		2017			
Realizácia projektu / kolaudácia		2017-2022			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia	60 000,00	x	x	x	
Spolu	60 000,00	x	x	x	

Prioritná oblasť: SOCIÁLNA (SLUŽBY)					
2.1.1.6 Výstavba šatní a sociálnych zariadení					
Základné údaje					
Garant:		obec			
Kontaktná osoba		starosta / poverená osoba			
Začatie a ukončenie projektu		2017-2022			
Súčasný stav projektu		spracovaná štúdia			
Stav pred realizáciou		Absencia infraštruktúry pri ihrisku			
Cieľ		„Vytvoriť kvalitné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov“			
Výstup		nové šatne a sociálne zariadenia			
Výsledok		postačujúca doplnková infraštruktúra ku existujúcim telovýchovným aktivitám			
Dopad		zvýšený záujem voľnočasové aktivity zo strany športovo aktívnych obyvateľov a návštevníkov			
Realizácia projektu					
Fáza /míľnik		Predpokladaný termín			
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)		2017			
Príprava a podanie žiadosti o NFP		2017			
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy		2017			
Realizácia projektu / kolaudácia		2017-2022			
Financovanie projektu					
Druh výdavku	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia	50 000,00	x	x	x	

Spolu	50 000,00				
-------	-----------	--	--	--	--

Prioritná oblasť: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
3.1.2.1 Rekonštrukcia obecného úradu
Základné údaje

<i>Garant:</i>	obec
<i>Kontaktná osoba</i>	starosta / poverená osoba
<i>Začatie a ukončenie projektu</i>	2016-2017
<i>Súčasný stav projektu</i>	spracovaná projektová dokumentácia
<i>Stav pred realizáciou</i>	vysoká energetická náročnosť
<i>Cieľ</i>	„Zachovať zdravé ekosystémy“
<i>Výstup</i>	zrekonštruovaná budova OÚ
<i>Výsledok</i>	Nízka energetická náročnosť
<i>Dopad</i>	Ochrana ekosystémov

Realizácia projektu

<i>Fáza /míľnik</i>	<i>Predpokladaný termín</i>
Prípravná fáza (podľa potreby – projektová dokumentácia, stavebné povolenie, a iné)	2016
Príprava a podanie žiadosti o NFP	2016
Verejné obstarávanie a odpis zmluvy	2016
Realizácia projektu / kolaudácia	2016-2017

Financovanie projektu

<i>Druh výdavku</i>	Náklady spolu v €	Zdroje financovania			
		EU	SR	Obec	Iné
Prípravná fáza					
Verejné obstarávanie					
Realizácia	350 000,00	x	x	x	
Spolu	350 000,00	x	x	x	

6 REALIZAČNÁ ČASŤ

6.1 Akčný plán

Opatrenie / Aktivita	Obdobie realizácie	Zdroj financovania				Ukazovateľ
		ĽÚ	SR	Obec	iné	
Prioritná oblasť HOSPODÁRSTVO						
1.1.1 Budovanie a skvalitňovanie turistickej, rekreačnej a inej voľnočasovej infraštruktúry						
1.1.1.1 Vybudovanie cyklotrasy	2016-2018	X	X	X		
1.1.1.2 Vybudovanie oddychových zón pre cykloturistov /prístrešky na oddych	2016-2022	X	X	X		
1.1.1.3 Výstavba vyhliadkovej veže	2018-2020	X	X	X		
1.1.2 Príprava objektov a okolitého prostredia podporujúcich podnikanie						
1.1.2.1 Rekonštrukcia objektu bývalej ZŠ Komplexná rekonštrukcia zariadenia	2017-2022	X	X	X		
Prioritná oblasť SOCIÁLNA (SLUŽBY)						
2.1.1 Budovanie a skvalitňovanie technickej infraštruktúry a infraštruktúry súvisiacej s kultúrou a voľným časom						
2.1.1.1 Rekonštrukcia vodovodných sietí a zariadení	2016-2020	X	X	X		
2.1.1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane chodníkov a mostov	2016-2020	X	X	X		
2.1.1.3 Výstavba kanalizačných zariadení	2016-2022	X	X	X		
2.1.1.4 Revitalizácia centra obce	2016-2017	X	X	X		
2.1.1.5 Výstavba multifunkčného ihriska	2016-2022	X	X	X		
2.1.1.6 Výstavba šatní a sociálnych zariadení	2016-2022	X	X	X		
2.1.1.7 Výstavba detského ihriska a športoviska	2016-2018	X	X	X		
Prioritná oblasť ŽIVOTNÉ PROSTREDIE						
3.1.1 Budovanie kvalitnej environmentálnej infraštruktúry						
3.1.1.1 Regulácie vodného toku Laborec vrátane prítokov	2016-2022	X	X	X		
3.1.1.2 Rekonštrukcia vodného zdroja/prívodných zdrojov	2016-2020	X	X	X		
3.1.1.3 Výstavba kompostoviska	2016-2017	X	X	X		
3.1.2 Znižovanie energetickej náročnosti budov						
3.1.2.1 Rekonštrukcia obecného úradu	2016-2017	X	X	X		

8 Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce predstavuje strednodobý plánovací dokument. Priority boli stanovené na základe odborných analýz a identifikovaných potrieb s cieľom vytvoriť podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov, a to prostredníctvom cielene nasmerovaných intervencií do definovaných oblastí rozvoja a zabezpečiť tak rozvoj miestnej ekonomiky a rast konkurencieschopnosti za podmienky zachovania zdravých ekosystémov.

Implementácia programu bude priebežne monitorovaná a hodnotená s ohľadom na výsledky a dopad realizovaných intervencií.

9 Použité zdroje

1. Štatistický úrad SR
2. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
4. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
5. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja
6. Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2010
7. Stratégia Európa 2020
8. Integrovaný regionálny operačný program